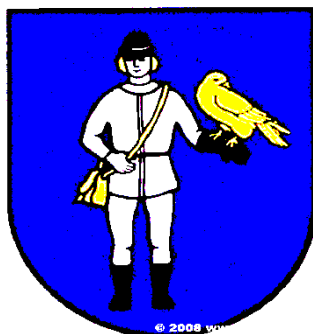

KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

OBCE ŠARIŠKÉ DRAVCE

2018 - 2024

PRÍHOVOR STAROSTU OBCE ŠARIŠSKÉ DRAVCE

ÚVOD

1 VÝCHODISKOVÁ SITUÁCIA POSKYTOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

- 1.1 PRÁVNY RÁMEC POSKYTOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB
- 1.2 ÚLOHY A KOMPETENCIE OBCE V ZMYSLE PLATNÝCH SOC. ZÁKONOV
- 1.3 ANALÝZA SOCIOLOGICKÝCH A DEMOGRAFICKÝCH ÚDAJOV
 - 1.3.1 Obyvateľstvo
 - 1.3.2 Školstvo
 - 1.3.3 Služby
 - 1.3.4 Nezamestnanosť
 - 1.3.5 Sociálne znevýhodnené skupiny
- 1.4 ANALÝZA STAVU POSKYTOVANÝCH SOCIÁLNYCH SLUŽIEB
- 1.5 ANALÝZA POŽIADAVIEK PRIJÍMATEĽOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB
- 1.6 SWOT ANALÝZA V SOCIÁLNEJ OBLASTI

2 CIELE A PRIORITY ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

- 2.1 ROZVOJ AMBULANTNÝCH A POBYTOVÝCH SOCIÁLNYCH SLUŽIEB
- 2.2 ČASOVÝ PLÁN REALIZÁCIE KONCEPCIE ROZVOJA SOC. SLUŽIEB
- 2.3 SPÔSOB VYHODNOCOVANIA KONCEPCIE ROZVOJA SOC. SLUŽIEB

ZÁVER

Príhovor starostu obce Šarišské Dravce

Vážení občania,

prihováram sa k Vám aj touto cestou, a to predstavením Komunitného plánu sociálnych služieb obce Šarišské Dravce, ktorý bol spracovaný v zmysle zákona NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, ktorý je účinný od 01.01.2018. Komunitný plán je metóda, pomocou ktorej môžeme plánovať obsah a rozsah sociálnych služieb tak, aby zodpovedali špecifikám našej obce a potrebám našich občanov. Našou snahou je, aby sme postupne v ďalšom období zabezpečovali úlohy a ciele stanovené v komunitnom pláne sociálnych služieb. Vďaka komunitnému plánu sa nám bude dariť adresnejšie a efektívnejšie využívať financie obecného rozpočtu pre skvalitnenie sociálnych služieb tam, kde je to potrebné a dôležité. Dokument je podkladom nielen pre odborníkov, ale pre všetkých obyvateľov obce.

Preto všetkým realizátorom a poskytovateľom sociálnych služieb želám veľa úspechov pri mobilizácii zdrojov a naplnenie spoločne plánovaných zámerov v obci.

Ing. Jozef BUJŇÁK
starosta obce

ÚVOD

Vývoj spoločnosti zavádza do praxe nové pojmy, nové technológie a nové prístupy. Celá spoločnosť prechádza vývojovým procesom, ktorý si vyžaduje pulz doby. V tejto súvislosti sa do praxe zavádza aj pojem „komunitné plánovanie“, hoci jeho obsah rozhodne nie je novinkou.

Zmyslom komunitného plánovania je aktivizácia obyvateľstva a skvalitnenie poskytovania sociálnych služieb spoločným a koordinovaným postupom. Výsledkom komunitného plánovania by mala byť odpoveď na otázky typu:

- Aké sociálne služby je potrebné vytvoriť?
- Aké sociálne skupiny si vyžadujú zvýšenú starostlivosť?
- Aké má obec ľudské, materiálne a finančné zdroje na poskytovanie sociálnych služieb?

Cieľom komunitného plánovania je najmä posilňovanie sociálnej súdržnosti všetkých obyvateľov obce a predchádzanie sociálnemu vylúčeniu aj sociálnej izolácii jednotlivcov a skupín. Komunitný plán obce sa vypracúva v súlade s národnými prioritami rozvoja sociálnych služieb s ohľadom na miestne špecifiká a potreby. Stratégia rozvoja sociálnych služieb obce v predpokladanom komunitnom pláne zahŕňa v sebe aktualizáciu kompetencií podľa novej legislatívy zákona o sociálnych službách, ktorý značne rozširuje pôsobnosť obce a prioritne podporuje rozvoj:

- a) zvyšovania kvality poskytovaných sociálnych služieb,
- b) komunitných a terénnych služieb,
- c) sociálneho poradenstva, prevencie a krízovej intervencie,
- d) odborného a osobného rastu zamestnancov v sociálnych službách.

Hlavným zámerom realizácie komunitného plánu sociálnych služieb je spokojnosť občanov s poskytovanými službami v obci, zvýšenie kvality života a aktívny záujem ľudí o udržateľnosť aj rozvoj komunity obce.

1 VÝCHODISKOVÁ SITUÁCIA POSKYTOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

1.1 PRÁVNY RÁMEC POSKYTOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

Prijatím zákona NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov sa stanovili nové postupy a formy poskytovania sociálnych služieb. V zákone o sociálnych službách sú podrobne upravené povinnosti poskytovateľa sociálnej služby. Ide napríklad o povinnosť poskytovateľa sociálnych služieb vypracovať a dodržiavať procedurálne, personálne a prevádzkové podmienky poskytovania sociálnych služieb tzv. štandardy kvality.

Zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do 5 skupín v závislosti od povahy nepriaznivej sociálnej situácie alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú určené:

1. Sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb v zariadeniach nocľaháreň, útulok, domov na pol ceste, nízkoprahové denné centrum a zariadenie núdzového bývania.
2. Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi, ktorými sú pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúlad'ovania rodinného a pracovného života, poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach dočasnej starostlivosti o deti, poskytovanie sociálnej služby v nízkoprahovom centre pre deti a rodinu.
3. Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku, ktorými sú poskytovatelia sociálnej služby v zariadení pre FO, ktoré sú odkázané na pomoc inej FO a pre FO, ktoré dovŕšili dôchodkov vek, opatrovateľská služba, prepravná služba, sprostredkovateľská a predčítateľská služba, tlmočnická služba, sprostredkovanie osobnej asistencie a požičiavanie pomôcok.
4. Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií, ktorými sú monitorovanie a signalizácia potreby pomoci a krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií.
5. Podporné služby, ktorými sú odľahčovacia služba, pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností, poskytovanie soc. služby v integračnom centre, v jedálni, v práčovni, v stredisku osobnej hygieny.

Sociálna oblasť súvisí s dokumentmi vyššej úrovne, a to:

- Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2015 – 2020,
- Koncepcia rozvoja sociálnych služieb na území Prešovského samosprávneho kraja.

Štát priamo v § 83, ods. 2 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách ukladá obci vypracovanie a schválenie komunitného plánu sociálnych služieb na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb, v ktorom zohľadní miestne špecifiká a potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb poskytovaných na území obce a určí personálne, finančné, prevádzkové a organizačné podmienky na ich zabezpečenie.

Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2015 – 2020 predstavujú nástroj štátnej politiky na smerovanie a prezentovanie východiskových systémových záujmov, úloh a podporných opatrení vlády SR v oblasti sociálnych služieb. Sú vypracované v súlade s pôsobnosťou

Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, ako ústredného orgánu štátnej správy SR pri poskytovaní sociálnych služieb ustanovenou § 79 ods. 1 písm. a) zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov a Stratégiou deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti v SR (2011).

Národné priority reagujú na aktuálne výzvy sociálnej pomoci občanom, ku ktorým patrí predovšetkým rozvoj rôznorodých služieb starostlivosti na komunitnej úrovni, vrátane potreby modernizácie sociálnych služieb. Potvrďuje sa nimi zároveň hlavné poslanie sociálnych služieb, ktorým je podpora začleňovania ľudí do spoločnosti, sociálna súdržnosť, smerovanie k službám poskytovaným na komunitnej úrovni a rozvinutie ich potenciálu v oblasti zamestnanosti a zamestnateľnosti. Sociálne služby sa tak stávajú neoddeliteľnou súčasťou plnenia cieľov Stratégie Európa 2020.

Jedným z prierezových princípov národných priorít je deinštitucionalizácia sociálnych služieb a postupné znižovanie kapacity zariadení sociálnych služieb a prevádzkovanie zariadení s nízkou kapacitou (zariadenia rodinného typu) a podpora poskytovania terénnych a ambulantných sociálnych služieb a sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom. Rozvoj sociálnych služieb je jedným z predpokladov hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, a preto je nevyhnutné, aby obec zohľadňovala rozvoj sociálnych služieb v súlade so stanovenými národnými prioritami.

1.2 ÚLOHY A KOMPETENCIE OBCE V ZMYSLE PLATNÝCH SOC. ZÁKONOV

Kompetencie obcí v sociálnej oblasti sú rozsiahle a dotýkajú sa všetkých oblastí sociálneho zabezpečenia. Obec má nezastupiteľné miesto pri zabezpečovaní úloh spojených s riešením hmotnej aj sociálnej núdze občanov, sociálnej pomoci, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately a najmä v oblasti sociálnych služieb.

Sociálnu problematiku rieši najmä nasledujúca legislatíva SR:

- Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách,
- Zákon č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti MPSVaR SR,
- Zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálno-právnej ochrane detí a sociálnej kurately,
- Zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine v znení neskorších predpisov,
- Zákon č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa v znení neskorších predpisov,
- Zákon č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi v znení neskorších predpisov.

Miestna legislatíva:

- VZN obce Šarišské Dravce, ktoré sa týkajú sociálnej problematiky,
- Zásady poskytovania finančnej pomoci.

Zákon o sociálnych službách č. 448/2008 Z. z. a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov dáva obci tieto hlavné kompetencie a úlohy:

Pôsobnosť obce - § 80 zákona o sociálnych službách

Obec

- a) vypracúva, schvaľuje komunitný plán sociálnych služieb vo svojom územnom obvode,
- b) utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja,
- c) je správnym orgánom v konaniach o odkázanosti na sociálnu službu:
 - v zariadení pre seniorov,
 - v zariadení opatrovateľskej služby,
 - v dennom stacionári,
 - v odkázanosti na opatrovateľskú službu,
 - v odkázanosti na prepravnú službu,
 - a ďalšie,
- d) vyhotovuje posudok o odkázanosti na sociálnu službu,
- e) poskytuje alebo zabezpečuje poskytovanie:
 - soc. služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojenie základných životných potrieb v nocľahárni a v nízkoprahovom dennom centre,
 - sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre pre deti a rodinu, v zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári,
 - opatrovateľskej služby,
 - prepravnej služby,
 - odľahčovacej služby,
- f) poskytuje základné sociálne poradenstvo,
- g) môže poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie aj iných druhov soc. služby podľa § 12,
- h) uzatvára zmluvu:
 - o poskytovaní sociálnej služby,
 - o poskytnutí finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej FO pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
 - o uhradení ekonomicky oprávnených nákladov podľa § 71 ods. 6 s inou obcou alebo iným poskytovateľom soc. služby, ktorého zriadila iná obec, VUC a ďalšie.

V ustanoveniach § 82 a 83 upravuje zákon o sociálnych službách úlohy obce v komunitnom rozvoji a komunitnom plánovaní:

Komunitný rozvoj, komunitná práca a komunitná rehabilitácia - § 82 zákona o soc. službách

1. Obec za účelom predchádzania vzniku alebo predchádzania zhoršenia nepriaznivých sociálnych situácií a riešenia miestnych problémov utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja v oblasti poskytovania sociálnych služieb podľa tohto zákona a na komunitnú prácu a komunitnú rehabilitáciu.

2. Komunitná práca je podpora aktivít členov miestnej komunity k svojpomocnému riešeniu problémov v rámci miestneho spoločenstva, najmä rozvojom sociálnych služieb.
3. Komunitná rehabilitácia je koordinácia činnosti subjektov, ktorými sú najmä rodina, obec, vzdelávacie inštitúcie, poskytovatelia sociálnych služieb a zdravotnej starostlivosti.

Cieľom komunitnej rehabilitácie je obnova alebo rozvoj fyzických schopností, mentálnych schopností a pracovných schopností fyzickej osoby v nepriaznivej sociálnej situácii a podpora jej začlenenia do spoločnosti. Za účelom vykonávania komunitnej rehabilitácie sa môžu zriaďovať komunitné centrá.

Komunitný plán soc. služieb a koncepcia rozvoja soc. služieb - § 83 zákona o soc. službách

1. Obec podľa § 80 písm. a) vypracúva komunitný plán sociálnych služieb na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb, v ktorom zohľadňuje miestne špecifické potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb poskytovaných v jej územnom obvode.
2. Komunitný plán sociálnych služieb obsahuje najmä:
 - a) analýzu stavu poskytovaných sociálnych služieb v územnom obvode obce,
 - b) analýzu požiadaviek prijímateľov sociálnej služby,
 - c) analýzu sociologických údajov a demografických údajov v územnom obvode obce,
 - d) určenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb,
 - e) časový plán realizácie komunitného plánu sociálnych služieb,
 - f) spôsob vyhodnocovania plnenia komunitného plánu sociálnych služieb.

Cieľom komunitného plánovania sociálnych služieb je:

- a) posilňovať sociálnu súdržnosť všetkých obyvateľov obce,
- b) predísť sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii ohrozených jednotlivcov a skupín,
- c) opäť vtiahnuť do života komunity tých, ktorí stoja na jej okraji.

Komunita a komunitný rozvoj

Komunita je skupina osôb, ktorá žije v určitom zoskupení určenom najmä ulicou v obci alebo v časti a ktorú spájajú spoločné záujmy, hodnoty a ciele.

Obec utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja v oblasti poskytovania sociálnych služieb, na komunitnú prácu a komunitnú rehabilitáciu za účelom predchádzania vzniku alebo predchádzania zhoršenia nepriaznivých sociálnych situácií a riešenia miestnych sociálnych problémov.

Základná terminológia

Prijímateľ sociálnej služby – fyzická osoba, ktorá využíva sociálne služby, nakoľko sa ocitla v nepriaznivej sociálnej situácii.

Poskytovateľ sociálnej služby – subjekt poskytujúci sociálne služby za podmienok stanovených zákonom alebo prostredníctvom právnickej osoby, ktorú zriadila na tento účel:

- a) verejný poskytovateľ – obec, vyšší územný celok,
- b) neverejný poskytovateľ – neziskové organizácie, občianske združenia ...

Objednávateľ sociálnej služby:

- a) osoba, ktorá zabezpečuje poskytovanie sociálnych služieb,
- b) obec a vyšší územný celok - subjekt, v kompetencii ktorého je sociálna služba.

Sociálna služba je súbor odbornej, obslužnej alebo ďalšej činnosti, zameraný na:

- a) prevenciu vzniku nepriaznivej sociálnej situácie, riešenie alebo zmiernenie,
- b) nepriaznivej sociálnej situácie fyzickej osoby, rodiny alebo komunity,
- c) zachovanie, obnovu alebo rozvoj schopnosti fyzickej osoby viesť samostatný život a podpora jej začlenenia do spoločnosti,
- d) zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb fyzickej osoby,
- e) riešenie krízovej sociálnej situácie,
- f) prevenciu sociálneho vylúčenia.

Sociálne bývanie

Úlohou štátu v rámci sociálnej politiky je vytvárať legislatívne a ekonomické podmienky pre dostupnosť bývania aj domácnostiam s nízkymi príjmami a pre sociálne ohrozené skupiny obyvateľstva. Keďže časť obyvateľstva nedisponuje dostatočnými finančnými prostriedkami na kúpu bytu, ani takou výškou príjmu, ktorá by jej umožnila splácať hypotekárny úver, sú tieto domácnosti odkázané na pomoc verejného sektora.

Výstavbu nájomných bytov pre verejný nájomný sektor budú naďalej zabezpečovať hlavne obce. Je však potrebné vytvárať podmienky, aby sa do tejto výstavby mohli v širšej miere zapojiť aj neziskové organizácie a iné subjekty.

Sociálna politika v oblasti bývania definuje špeciálne formy bývania určené pre nasledovné kategórie:

1. Občania, ktorí sa dostávajú do pozície skupín ohrozených sociálnym vylúčením, a to:
 - a) občania, ktorí v dôsledku nízkej úrovne vzdelania a kvalifikácie vykonávajú iba príležitostné pomocné práce, prípadne sú bez práce,
 - b) ľudia s fyzickým alebo mentálnym postihnutím,
 - c) mládež po ukončení ústavnej alebo ochranej výchovy,
 - d) starí ľudia, osamelí rodičia s deťmi a mnohohodné rodiny,
 - e) občania marginalizovanej rómskej komunity,
2. Marginalizované skupiny obyvateľstva sú skupiny, v najvyššej miere Rómovia, ktoré sa vyznačujú úplným sociálnym vylúčením, napríklad v dôsledku straty bydliska, dlhodobej nezamestnanosti, závislosti od drog, nedostatočnej sociálnej prispôsobivosti.

Pre bývanie týchto skupín obyvateľstva je potrebné vytvárať podmienky najmä v sociálnom bývaní zodpovedajúceho štandardu, alebo v prípade niektorých špecifikovaných sociálne ohrozených, či vylúčených skupín v rôznych zariadeniach soc. služieb, v ktorých je poskytovaná osobitná sociálna alebo zdravotná starostlivosť a sú zabezpečené aj iné služby v závislosti od druhu a účelu zariadenia.

Do kategórie sociálneho bývania možno zahrnúť:

- a) nájomné byty vo verejnom nájomnom bytovom sektore vrátane malometrážnych bytov učených ako prvé bývanie pre mladé rodiny s tým, že nárok na takéto bývanie budú mať len domácnosti do stanovenej výšky príjmov;
- b) byty a iné formy bývania pre domácnosti s nízkymi príjmami a skupiny so špecifickými potrebami, ako napríklad byty pre občanov v sociálnej núdzi, s ťažkým zdravotným postihnutím, osamelých rodičov starajúcich sa o maloleté deti, mnohohodetné rodiny, občanov po ukončení ústavnej alebo ochrannnej výchovy, občanov s problémami sociálneho začlenenia a občanov bez prístrešia;
- c) byty nižšieho štandardu pre neplatičov nájomného a pre marginalizované skupiny obyvateľstva;
- d) byty pre bývanie starších ľudí, pričom sa bude vychádzať z majetkových pomerov budúcich užívateľov.

Pre veľmi úzko špecifikované sociálne ohrozené či vylúčené skupiny obyvateľstva je bytová otázka zabezpečená vo forme zariadení sociálnych služieb. Medzi tieto zariadenia je možné zaradiť detské domovy, zariadenia pre seniorov, domovy sociálnych služieb, útulky a iné. Zariadenia sociálnych služieb však neslúžia na zabezpečovanie bývania, ich prioritou je poskytovanie sociálnych služieb.

Núdz

Hmotná núdza je stav, keď príjem občana a fyzických osôb, ktoré sa s občanom spoločne posudzujú, nedosahuje životné minimum a občan a fyzické osoby, ktoré sa s ním posudzujú, si príjem nemôžu zabezpečiť alebo zvýšiť vlastným pričinením.

Sociálna núdza je stav, keď si občan nemôže sám zabezpečiť starostlivosť o svoju osobu, o svoju domácnosť, ochranu a uplatňovanie práv a právom chránených záujmov alebo kontakt so spoločenským prostredím, najmä vzhľadom na vek, nepriaznivý zdravotný stav, či stratu zamestnania.

Životné minimum je spoločensky uznaná minimálna hranica príjmov fyzickej osoby, pod ktorou nastáva stav jej hmotnej núdze.

Osobitný príjemca je obec, alebo ak je to odôvodnené, iná právnická osoba alebo fyzická osoba. Osobitného príjemcu určuje rozhodnutím ÚPSVaR. Ak osobitný príjemca zabezpečuje dávku a príspevky vo vecnej forme, je povinný ich poskytovať za cenu obvyklú a na mieste dostupnom občanovi v hmotnej núdzi. ÚPSVaR určí osobitného príjemcu, ak sa doterajšou výplatom dávky a príspevkov nedosiahol účel. ÚPSVaR uvoľní osobitného príjemcu, ak pominuli dôvody na jeho

určenie. Obec je osobitným príjemcom dávky a príspevkov na základe rozhodnutia ÚPSVaR aj vtedy, ak súhlasí, že bude vykonávať funkciu osobitného príjemcu voči všetkým občanom vo svojom územnom obvode, ktorým úrad priznal dávku a príspevky právoplatným rozhodnutím. Na takýto výkon osobitného príjemcu úrad s obcou uzatvorí dohodu. Osobitný príjemca zabezpečuje dávku a príspevky v peňažnej forme alebo vo vecnej forme a je povinný ich použiť len na prospech občana v hmotnej núdzi a fyzických osôb, ktoré sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzujú. ÚPSVaR dohliada, ako ním určený osobitný príjemca plní svoje povinnosti.

1.3 ANALÝZA SOCIOLOGICKÝCH A DEMOGRAFICKÝCH ÚDAJOV

Základnou úlohou obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby jeho obyvateľov. Základným riadiacim dokumentom, ktorý usmerňuje všetky plánované rozvojové aktivity obce je PHSR obce.

PHSR obce Šarišské Dravce deklaruje rozšírenú víziu obce takto:

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je rozvojovým dokumentom, ktorého cieľom je dosiahnutie trvalo udržateľného hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce s dôrazom na využitie miestnych zdrojov pri súčasnom rešpektovaní limitov a zachovaní rovnováhy v jednotlivých zložkách života a životného prostredia. Úspešná implementácia PHSR môže napomôcť k zlepšeniu vybavenosti obce základnou infraštruktúrou, povzbudeniu podnikateľskej aktivity, rozvoju vidieckej turistiky, efektívnemu zvýšeniu využitia miestnych daností, aktivizácii miestneho obyvateľstva, oživeniu kultúrneho, športového a spoločenského života v obci, zlepšeniu sociálnej klímy a životného prostredia. Následne na to môže realizácia opatrení stanovených PHSR generovať príjmy, a tým zvýšiť celkovú životnú úroveň obyvateľstva a zároveň postaviť pevné základy zodpovednej miestnej samosprávnosti.

Sociálna analýza je súhrn faktorov v oblasti sociálnej, technologickej, ekonomickej a politickej. Ide o problémy a zámery na celoštátnej či nadnárodnej úrovni, ktoré majú vplyv na miestny rozvoj sociálnych služieb. Jednotlivé faktory sa vzájomne ovplyvňujú a nemožno ich posudzovať oddelene.

Sociologické faktory - majú najväčší vplyv na vývoj spoločnosti, a to:

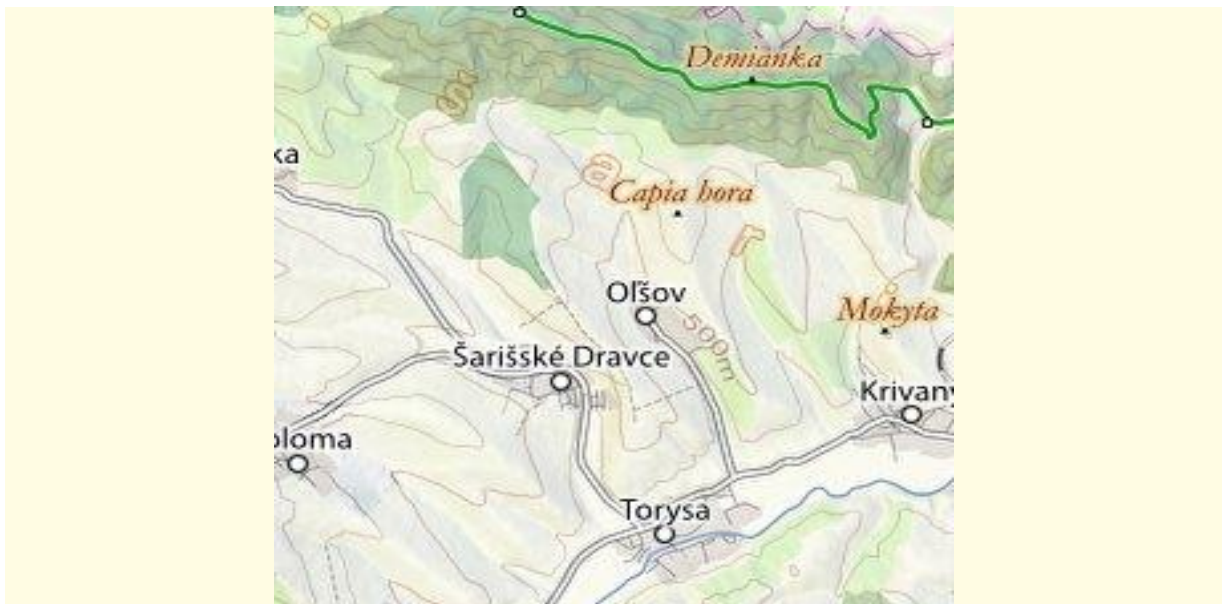
- demografické zmeny - znižovanie celkového počtu obyvateľov, znižovanie počtu detí a zvyšovanie počtu seniorov;
- zmeny v životnom štýle - rýchle životné tempo, viac stresu a menej pohybových aktivít, konzumný spôsob života, nárast kriminality a drogových závislostí, zhoršujúci sa zdravotný a fyzický stav populácie, vplyv techniky a médií;
- oslabovanie tradičných ľudských hodnôt - zhoršovanie medziľudských vzťahov a komunikácie, peniaze ako meradlo hodnôt, kríza rodiny, zvyšovanie počtu rozvodov a detí narodených mimo manželstva.

Technologické faktory - ovplyvňujú tempo inovácií v technológiách, najmä informačných, podstatne zvyšujú produktivitu i kvalitu výroby. Z technologického hľadiska došlo k výraznému zlepšeniu kvality zariadení a objektov pre sociálne účely, s tým však súvisí aj nárast financií potrebných na ich získanie, prevádzku a údržbu. Postupná informatizácia spoločnosti spôsobuje, že informácie z akejkoľvek oblasti sú šírené a dostupné rôznym spôsobom. V súčasnosti je možné poskytovať sociálne služby s využitím telekomunikačných technológií.

Ekonomické faktory - svojimi zmenami za posledných 20 rokov ovplyvnili vývoj celej spoločnosti. V oblasti služieb vo verejnom záujme došlo k zmenám systému v oblasti organizácie, riadenia aj financovania. Od 1. júla 2002, kedy sa začala decentralizácia verejnej správy, prešli sociálne zariadenia a služby do pôsobnosti samospráv. Zariadenia získali viac kompetencií, v súčasnosti majú možnosť uchádzať sa o finančné prostriedky z fondov EÚ.

Politické faktory - určili vláde a parlamentu prostredníctvom zákonov a programových vyhlásení rozhodnúť o vstupe do EÚ a NATO, či zavedení eura na Slovensku. Už v Programovom vyhlásení z augusta 2006 sa Vláda SR zaviazala poskytovať pre obyvateľov taký sociálny program, ktorý bude garantovať udržanie a rozvoj ľudských, hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv smerujúcich k dôstojnej životnej úrovni každého človeka. Systém sociálnej politiky bude nastavený tak, aby bol sociálne spravodlivý, transparentný, trvalo finančne udržateľný a aby zabezpečil rovnosť príležitosti. K prioritám vlády v sociálnej oblasti patrí politika zamestnanosti, pracovné vzťahy a sociálny dialóg, sociálne zabezpečenie, podpora rodiny, podpora rodovej rovnosti a efektívnosti inštitúcií.

Poloha obce:

Obec Šarišské Dravce je súčasťou okresu Sabinov a územne patrí do Prešovského samosprávneho kraja. Leží na styku Levočských vrchov so šarišskou vrchovinou v doline potoka Goduša.

Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1295. Sakrálna dominanta - rímskokatolícky Kostol sv. Kataríny Alexandrijskej pochádza zo začiatku 14. storočia. V roku 1753 bol zbarokizovaný a v roku 1989 rozšírený. V kúrii, ktorá pochádza z roku 1830, dnes sídli farský úrad. Vzácnym kultúrnym dedičstvom obce je aj kaplnka z 19. storočia. Národná historická pamiatka - renesančný kaštieľ pochádza zo 17. storočia a jeho súčasťou je priľahlý lesopark. Spolu so športovým areálom vytvára dostatočné možnosti športového vyžitia v obci.

Občiansko-technická vybavenosť v obci Šarišské Dravce je veľmi dobrá. Je tu zriadená základná škola s materskou školou, kvalitu života zvyšuje zdravotné stredisko, ako aj dostatočný počet obchodov. Chotár je turisticky zaujímavý a bohatý na sírne pramene.

1.3.1 Obyvateľstvo

Podľa evidencie obyvateľstva k 31.12.2017 bolo v obci Šarišské Dravce prihlásených na trvalý pobyt 1 202 obyvateľov, z toho 588 žien (48,92%) a 614 mužov (51,08%). Štatistické údaje o vývoji počtu obyvateľov nám ukazujú, že v posledných štyroch rokoch nastal mierny pokles obyvateľstva. Podrobný vývoj obyvateľov obce ukazuje Tabuľka č. 2.

Obyvatelia obce boli v minulosti prevažne poľnohospodári a remeselníci, národnostne dominantná je slovenská národnosť 99,83% a národnosť česká 0,17 %.

Tabuľka č. 1 Obyvateľstvo podľa vekovej štruktúry

Vek	Počet	zastúpenia
0 – 14	179	14,89%
15- 62 muži	434	36,11%
15- 62 ženy	413	34,36%
62 – viac	176	14,64%
SPOLU:	1 202	100,00%

Zdroj: Obecný úrad Šarišské Dravce

Tabuľka č. 2 Vývoj počtu obyvateľov obce

Rok	Počet obyvateľov	Index starnutia
2008	1 269	45,42
2009	1 278	44,54
2010	1 257	47,44
2011	1 256	54,22
2012	1 255	55,96
2013	1 255	61,03
2014	1 238	67,68
2015	1 224	68,37
2016	1 220	
2017	1 202	

Zdroj: Obecný úrad Šarišské Dravce

Vplyv demografického vývoja na vekové zloženie obyvateľstva v sledovaných skupinách sa od celorepublikového priemeru výrazne neodlišuje. Vekové zloženie obyvateľstva SR sa za posledných 10 rokov zmenilo, proces starnutia sa zintenzívnil. Keď porovnáme vekovú štruktúru obyvateľstva za posledné roky (viď. Tabuľka č. 5), tak vidíme, že štruktúra obyvateľstva obce v dôsledku zníženia počtu obyvateľov v predproduktívnom veku oproti nárastu počtu poproduktívnych v blízkej budúcnosti prinesie demografický problém prestarnutie obyvateľstva a problém v sociálnej starostlivosti obyvateľstva.

1.3.2 Školstvo

V obci Šarišské Dravce sa nachádza výchovné zariadenie Základná škola s materskou školou. Školská výchova sa podľa dostupných údajov traduje už od druhej polovice 19. storočia. Základná škola s celodennou prevádzkou, ktorú navštevuje 198 žiakov, bola odovzdaná do zriaďovateľskej právomoci obce v roku 2002. Výchovno-vzdelávací proces prebieha podľa platných učebných osnov a štandardov jednotlivých predmetov na I. stupni podľa školského vzdelávacieho programu (ŠkVP) na základe štátneho vzdelávacieho programu (ŠVP) ISCED1, na II. stupni podľa ŠkVP na základe ŠVP ISCED2.

Prevádzka školy je jednozmenná, popoludní prebieha výchovno-vzdelávacia činnosť v oddelení Školského klubu detí, záujmová činnosť v Centre voľného času a organizované aktivity rôzneho charakteru, využíva sa internet, informačné a komunikačné technológie. Škola sa úspešne uchádza o rôzne projekty na získanie nenávratných finančných prostriedkov na zlepšenie materiálno-technického vybavenia učební. To prispieva ku kvalitnejšej výchove detí a vzdelávaniu žiakov, čo sa odzrkadľuje na úspešnosti žiakov na rôznych súťažiach a olympiádach. Popri základnej škole je zriadená aj Školská jedáleň a deti aj žiaci majú zabezpečenú teplú stravu.

Materská škola, ktorú navštevuje 35 detí vo veku 3 - 6 rokov, zabezpečuje celodennú starostlivosť v 2 triedach. Kvalifikovaní pedagogickí zamestnanci pripravujú pre deti bohatý edukačný program. Budova materskej školy je umiestnená v areáli základnej školy s detským a multifunkčným ihriskom, s dostatkom zelene, ideálnom pre celodenný pobyt detí.

Zo sociálneho hľadiska existencia pedagogického dozoru v obci kladne vplýva na dospelujúcu mládež.

1.3.3 Služby

V obci je zastúpenie najmä drobných živnostníkov. Ich existencia na území obce značne vplýva na finančné možnosti obce a obyvateľstva. Všetky podnikateľské subjekty pôsobia na komerčnej báze. Niektorí podnikatelia majú v obci len sídlo a svoju podnikateľskú aktivitu vykonávajú mimo obce.

Tabuľka č. 3 **Odvetvová štruktúra subjektov pôsobiacich v obci**

Odvetvie	Počet prevádzok
Poľnohospodárstvo a lesníctvo	9
Maloobchod	15
Služby a remeslá	114

Zdroj: www.vsetkyfirmy.sk

Miera ekonomickej aktivity v obci je okolo 66 %, časť obyvateľstva je napojená na štátne sociálne dávky. Narastá skupina občanov, ktorí nevedia hospodáriť s finančnými prostriedkami. Vyše 84 % ekonomicky aktívnych obyvateľov odchádza za prácou mimo obce. Chýbajú možnosti zamestnávať obyvateľov s najnižším vzdelaním.

Zdravotníctvo, kultúra, šport

Spoločenský život je veľmi aktívny, zúčastňujú sa na ňom všetky vekové kategórie, od detí po seniorov. Zoznam spoločenských organizácií: Poľovnícke združenie Demjanka, Dobrovoľný hasičský zbor Šar. Dravce, Futbalový klub Šar. Dravce, Hokejový klub Falcon a Stolnotenisový klub Šarišské Dravce.

Športovo-rekreačné zariadenia a aktivity: telocvična, futbalové ihrisko, multifunkčné ihrisko, hokejové ihrisko, futbal, hokej, volejbal, turistika, cykloturistika, stolný tenis, zumba Futbalové turnaje, Štefanský volejbalový turnaj, súťaže mladých hasičov, možnosti pre poľovníctvo.

Kultúrne zariadenia - kaštieľ zo 17. storočia s príľahlým lesoparkom, kde sa nachádza aj obecná knižnica. Kultúrne aktivity - Deň matiek, Šarišskodravecké kultúrne slávnosti, Deň úcty k starším, Stretnutie s jubilantmi, Uvítanie novorodencov ... Revitalizácia obce je dokončená. V obci je zdravotné stredisko s lekárnou. Pýchou obce je Kaštieľ zo 17. storočia s príľahlým lesoparkom a sú vytvorené podmienky na uskutočňovanie rôznych obecných, kultúrnych a športových podujatí, ktoré poskytujú občanom i turistom ideálne podmienky na stretávanie sa pri rôznych príležitostiach a prostredie pre trávenie voľného času.

1.3.4 Nezamestnanosť

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo pracuje v priemyselnej výrobe, dochádza denne za prácou v poľnohospodárstve a s ním súvisiacich službách. Štatistické údaje v tejto oblasti sú dosť relatívne čísla. Každá inštitúcia si vedie svoju vlastnú štatistiku podľa vlastných kritérií. Obec nemá k dispozícii informácie o zamestnaní svojich občanov, k dispozícii sú iba údaje z Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, ktorý vedie evidenciu uchádzačov o zamestnanie (tento údaj však nezahŕňa celkový počet nezamestnaných z dôvodu chýbajúcich údajov o dobrovoľne nezamestnaných). Nie je evidovaný údaj o počte osôb, ktorí pracujú v zahraničí.

Skrytú nezamestnanosť, t. j. nezamestnanosť ľudí, ktorí nie sú evidovaní ako uchádzači o zamestnanie, alebo boli z evidencie z rôznych dôvodov vyradení, nie je možné zistiť. Počet evidovaných nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie nekorešponduje s počtom občanov nachádzajúcich sa v hmotnej núdzi.

Najmenšie šance umiestniť sa na trhu práce majú hlavne starší občania nad 50 rokov, rovnako absolventi škôl, občania so zmenenou pracovnou schopnosťou, občania s nízkou úrovňou vzdelania a dlhodobo nezamestnaní. Kým pre starších ľudí je typické, že nie sú schopní pružne reagovať na zmenu trhu práce, absolventi škôl majú problém nájsť si svoje prvé zamestnanie kvôli nedostatočnej praxi.

Tabuľka č. 4 **Miera evidovanej nezamestnanosti v okrese Sabinov**

Obdobie	Miera evidovanej nezamestnanosti
December 2007	17,55 %
December 2012	28,44 %
December 2017	12,20 %
Apríl 2018	11,99 %

Zdroj: www.upsvar.sk

Uvedené údaje odzrkadľujú, že v okrese Sabinov sa nezamestnanosť znižuje, no napriek tomu je na vyššej úrovni ako je celoslovenský priemer (apríl 2018 – 5,42%), rovnako badať odliv obyvateľstva za prácou z nášho územia. V dôsledku tejto skutočnosti obec by mala podporovať aktivity podnikateľského sektora pri vytvorení nových pracovných miest.

1.3.5 Sociálne znevýhodnené skupiny

Cieľovým zameraním sociálnej práce je nielen jednotlivec, ale najmä skupina, komunita a sociálne prejavy, ktoré sa ich týkajú. Ide o subjekt, ktorý je definovaný spoločným znakom odvodeným od sociálneho znevýhodnenia, t. j. od znaku, ktorý ho posúva do polohy závislosti na iných osobách alebo na štátnych opatreniach. Celkový počet obyvateľov komunity má trvalo klesajúcu tendenciu, čo preukazuje úbytok populácie ako aj migrácia.

Tento vývoj z dlhodobého hľadiska môže pôsobiť problémovo aj na oblasť sociálnych služieb. Veková štruktúra, ktorá je v súčasnosti relatívne stabilizovaná, má vzhľadom k vysokému rastu indexu starnutia a indexu ekonomickej závislosti jednoznačnú tendenciu ďalšieho a trvalého nárastu poproduktívnej kategórie populácie v komunite, čo je vo väzbe na ďalšie skutočnosti významným faktorom a indikátorom pre plánovanie sociálnych služieb, pri ktorých je nevyhnutné venovať vzrastajúcu pozornosť práve tejto vekovej kategórii, nakoľko starnutie nie je možné žiadnym spôsobom zastaviť. Obec sa v rámci svojich možností snaží kompenzovať určité sociálne znevýhodnenie.

Sociálne znevýhodnené skupiny v našej obci môžeme rozdeliť na:

- a) seniori,
- b) nezamestnaní,
- c) deti a mládež,
- d) zamestnanci s nízkym vzdelaním,
- e) uchádzači o zamestnanie so zdravotným postihnutím,
- f) občania so sociálnymi a spoločenskými problémami.

Sociálne dávky

V minulosti bola hodnota sociálnej dávky často krát vyššia ako minimálna mzda či iný príjem. V novom systéme dávky v hmotnej núdzi a príspevky k dávke motivujú občana zmeniť jeho sociálnu a životnú situáciu. Hlavným cieľom týchto zmien je, aby si ľudia vlastným pričinením, aktivitou alebo majetkom pomohli a neboli závislí od sociálnych príjmov. Pomoc v hmotnej núdzi upravuje zákon č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi v znení neskorších predpisov.

Hmotná núdza je stav, keď príjem občana a osôb, ktoré sa s ním spoločne posudzujú, nedosahuje životné minimum a občan aj tieto osoby si príjem nemôžu zabezpečiť alebo zvýšiť vlastným pričinením. Jednorazovú dávku v hmotnej núdzi možno poskytnúť občanovi v hmotnej núdzi a fyzickým osobám, ktoré s ním spoločne posudzujú, ktorým sa vypláca dávka a príspevky najmä na:

- úhradu mimoriadnych výdavkov na nevyhnutné ošatenie,
- základné vybavenie domácnosti,
- zakúpenie školských potrieb pre nezaopatrené dieťa,
- na mimoriadne liečebné náklady.

Túto dávku možno poskytnúť do výšky preukázaných skutočných nákladov, najviac však do výšky trojnásobku životného minima. V súčasnosti dávku vypláca samospráva. Deti poberateľov dávky v hmotnej núdzi majú nárok na dotáciu na stravu, ktorú môžu čerpať žiaci základných škôl a deti v materských školách.

SENIORI

Identifikácia problémov

- chýba vyhladávací činnosť občanov odkázaných na sociálnu pomoc,
- osamelí seniori so zdravotnými problémami,
- je málo informácií o poskytovateľoch sociálnych služieb,
- nie je vyriešená bezbariérovosť v obci.

Služby určené seniorom sú poskytované občanom, ktorí dosiahli vek rozhodný pre priznanie starobného dôchodku a ocitli sa v situácii vyžadujúcej podporu komunity. Túto skupinu je možné charakterizovať týmito spoločnými prejavmi:

- predlžovanie individuálneho aj priemerného veku,
- nárast miery chorobnosti a tým aj závislosti na sociálnej pomoci,
- vdovstvo - strata životného partnera a s tým súvisiace soc. a ekonomické zmeny,

- stále existujúci využiteľný potenciál jedincov k aktivitám vo svoj prospech, aj v prospech komunity.

Z hľadiska početnosti ide o jedinú sociálnu kategóriu populácie, ktorá má trvalo a prirodzene vzostupnú tendenciu svojho rastu premietajúcu nárast v porovnaní k pomeru k ostatným kategóriám populácie komunity.

Tabuľka č. 5 **Skupiny obyvateľov obce podľa veku**

Rok	Počet obyvateľov	Predprod. vek / %	Produktívny vek / %	Poproduk. vek / %
2005	1 260	267 / 21,19%	886 / 70,32%	107 / 8,49%
2010	1 257	235 / 18,66%	911 / 72,49%	111 / 8,85%
2014	1 238	200 / 16,18%	902 / 72,88%	136 / 10,95%
2015	1 224	197 / 16,13%	892 / 72,84%	135 / 11,03%

Zdroj: statistics.sk

Najväčšiu skupinu tvoria obyvatelia v produktívnom veku, napriek tomu občania nad 62 rokov tvoria vyše 11% z celkového počtu obyvateľov. Keď porovnáme jednotlivé roky, tak vidíme, že počet ľudí predproduktívneho veku sa z roka na rok mierne znižuje a počet poproduktívnych narastá. Táto skupina je odkázaná alebo perspektívne odkázaná na sociálne služby.

Obec vytvára technické a materiálne podmienky na činnosť Denného centra v obci Šarišské Dravce, ktoré bude organizovať pre seniorov kultúrno-spoločenské aktivity v obci. Svojou aktivitou inšpiruje aj mladšiu generáciu.

Opatrovateľská služba

Opatrovateľská služba je starostlivosť v prirodzenom domácom prostredí. Obsah a rozsah ich poskytovania je prevažne zameraný na samotnú a limitovane chápanú opatrovateľskú službu poskytovanú len v časovo úzko vymedzenom rozsahu, ktorý dovoľuje vykonávať len vlastné úkony pomoci a ošetrovateľských činností. Okrem tejto terénnej formy poskytovania sociálnej služby pre kategóriu seniorov obec poskytuje na určitý čas počas dňa v dennom stacionári a v dennom centre sociálnu službu aj ambulantnou formou pre FO, ktoré sú odkázané na pomoc inej FO, pre osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek, sú ŤZP alebo majú nepriaznivý zdravotný stav. Táto služba je zapísaná do Registra poskytovateľov sociálnych služieb Prešovského samosprávneho kraja. Vlastná legislatíva na poskytovanie sociálnej služby na území obce Šarišské Dravce je vypracovaná a schválená obecným zastupiteľstvom.

Stravovanie pre dôchodcov – obec zabezpečuje donášku hotového jedla domov pre seniorov zo školskej jedálne. Obec nedopláca ekonomicky oprávnené náklady za obyvateľov obce umiestnených v sociálnych zariadeniach.

Je potrebné vypracovať a vyriešiť nasledovné:

Na základe vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 532/2002, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu a o všeobecných technických požiadavkách na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie treba vyriešiť bezbariérovosť v obci.

NEZAMESTNANÍ a ZAMESTNANCI S NÍZKYM VZDELANÍM

Identifikácia problémov

- skupina občanov stratila záujem o prácu a zamestnanie,
- chýbajú možnosti zamestnať obyvateľov s nízkym vzdelaním,
- chýba systém motivácie a sprevádzania pre rozvoj zamestnanosti – agentúra podporovaného zamestnávania, príležitostných prác, podporovanej práce,
- narastá skupina občanov, ktorí nevedia hospodáriť s finančnými prostriedkami,
- nie je vybudované prepojenie a presun informácií medzi občanmi, samosprávu odborníkmi, ÚPSVaR.

V spolupráci s ÚPSVaR Prešov obec organizuje verejnoprospešné práce prostredníctvom zamestnávania evidovaných nezamestnaných cez projekty. V rámci tejto činnosti podporuje udržiavanie pracovných návykov u osôb, ktoré majú problém uplatniť sa na trhu práce. Dlhodobo nezamestnaní občania sa stavajú čoraz väčším problémom. Najčastejším dôvodom dlhodobého zotrávania v režime nezamestnanosti je ich nedostatočné alebo minimálne vzdelanie a nízka zručnosť pre potreby trhu práce. Túto skupinu nezamestnaných charakterizuje predčasné ukončenie vzdelania, nevyhovujúca kvalifikácia z pohľadu ponuky voľných pracovných miest, strata pracovných návykov a motivácia pracovať, čím sa stavajú neuplatniteľným na trhu práce. U dlhodobo nezamestnaných klesá s časom aj sebavedomie a tým aj schopnosť prezentovať sa pred potenciálnym zamestnávateľom.

Prostredníctvom Národného projektu Cesta na trh práce je v spolupráci s úradom práce zamestnaných spolu 6 obyvateľov obce. Aktivity projektu sa týkajú správy obecných budov, údržby verejných priestranstiev aj opatrovateľskej služby a sú financované ÚPSVaR Prešov.

Proces poklesu nezamestnanosti sa snaží ÚPSVaR podporovať organizovaním rekvalifikačných kurzov tak, aby spĺňali požiadavky budúcich zamestnávateľov a zároveň uchádzačov o zamestnanie, ale aj zamestnávateľov motivovať pomocou aktívnych opatrení na trhu práce (zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti).

DETI A MLÁDEŽ

Identifikácia problému:

- chýba vyhládavacia činnosť sociálne slabších rodín s deťmi, ktoré potrebujú pomoc,
- deti zo sociálne slabších rodín majú stravovacie problémy,
- nevhodné trávenie voľného času,
- rodiny s deťmi sú často na hranici životného minima,
- chýba miestna legislatíva.

Mládež v obci je organizovaná, infraštruktúra na zabezpečenie činnosti voľného času sa nachádza v základnej škole. K tomu sa využíva telocvičňa, multifunkčné ihrisko, futbalové a hokejové ihrisko ...

Hlavnou úlohou kultúrnej oblasti v obci Šarišské Dravce je udržiavať, podporovať a rozvíjať kultúrne a duchovné hodnoty, starať sa o národné kultúrne dedičstvo, rozvíjať miestne a celonárodné hodnoty a tradície a podieľať sa na vytváraní nových, podporovať a rozvíjať na

dobrovoľnej báze tvorivé záujmovo-umelecké, vzdelávacie a voľno časové aktivity jednotlivcov i rôznych skupín obyvateľstva.

V obci je možnosť športového vyžitia mládeže na vysokej úrovni.

Výborná je vzájomná spolupráca obecného úradu so školou. Deti sa aktívne zapájajú do podujatí, napr. pre dôchodcov, pre matky na Deň matiek. Sú pre nich organizované Mikulášske oslavy, fašiangový karneval ...

Obec nemá vypracovanú vlastnú legislatívu na podporu detí zo sociálne slabších rodín. Zásady poskytovania finančnej podpory pri stravovaní sociálne odkázaných detí v školskej jedálni v prípade potreby je riešené prostredníctvom ÚPSVaR. V súčasnosti je poskytovaná dotácia pre dve deti na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa ohrozeného sociálnym vylúčením.

Obec pripravuje každoročne uvítanie novorodencov a posedenie ich rodičov. Obec momentálne nemá deti umiestnené v náhradnej rodinnej starostlivosti ani reedukačnom zariadení alebo v detských domovoch. Obec nemá vypracovanú vlastnú legislatívu ohľadne sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately na sanáciu krízovej situácií v rodine a na ochranu práv a právom chránených záujmov detí. Obec poskytuje pomoc v naliehavých prípadoch, ak je život dieťaťa ohrozený alebo je ohrozený jeho psychosomatický vývoj.

Je potrebné vypracovať a schváliť:

VZN, ktorým sa určuje poskytovanie finančných príspevkov na vykonávanie opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. Zásady poskytovania finančnej podpory pre deti zo sociálne slabších rodín.

ZDRAVOTNE POSTIHNUTÍ

Identifikácia problému:

- chýba vyhľadávacia činnosť občanov so zdravotnými problémami, ŤZP,
- je málo informácií o poskytovateľoch sociálnych služieb,
- nie je vybudované prepojenie a presun informácií medzi občanmi, samosprávou, odborníkmi,
- chýba možnosť zamestnať zdravotne postihnuté osoby,
- nie je vyriešená bezbariérovosť v obci,
- chýba miestna legislatíva.

Skupina občanov, ktorej sociálne problémy vznikajú ako následok ich zdravotného postihnutia, ktoré sú buď vrodené alebo získané úrazom, či chorobou počas ontogenézy.

Z hľadiska charakteru postihnutia rozdelíme občanov so zdravotným postihnutím do piatich základných kategórií:

- mentálne a psychické postihnutia,
- zmyslové postihnutia,
- postihnutia pohybového aparátu,
- kombinované postihnutia,
- ostatné postihnutia (mnohé majú charakter civilizačných ochorení).

Každá z uvedených kategórií postihnutí má rozdielne dopady na sociálne následky postihnutia, a tým aj na špecifické potreby a formy pomoci spoločnosti pri ich uspokojovaní. Zákon o sociálnych

službách venuje dostatočný priestor v oblasti poskytovania sociálnych služieb čo sa týka sortimentu ich druhov ako aj foriem poskytovania. Mimo oblasti sociálnych služieb je najdôležitejším právnym predpisom v novej legislatíve podpora sociálneho začlenenia fyzických osôb s ťažkým zdravotným postihnutím do spoločnosti. V spolupráci s ÚPVSaR je možnosť vytvorenia chránenej dielni pre zamestnanie zdravotne postihnutej osoby. Zároveň je potrebné zvyšovanie informovanosti o možnosti zamestnávania sociálne vylúčených občanov v podnikateľskom sektore. V obci nefunguje miestna organizácia Zväzu postihnutých osôb.

Je potrebné vypracovať a vyriešiť nasledovné:

V spolupráci MO zdravotne postihnutých a na základe vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 532/2002, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu a o všeobecných technických požiadavkách na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie treba vyriešiť bezbariérovosť v obci.

OBČANIA SO SOCIÁLNYMI A SPOLOČENSKÝMI PROBLÉMAMI

Identifikácia problému

- chýba vyhl'adávacía činnosť občanov odkázaných na pomoc,
- chýbajú preventívne sociálne opatrenia a financie,
- narastá skupina občanov, ktorí nevedia hospodáriť s finančnými prostriedkami,
- skupina občanov stratila záujem o prácu a zamestnanie,
- informácie pre občanov o možnostiach sociálnej pomoci nie sú dostatočné a na požadovanej úrovni,
- násilie v rodinách spojené so závislosťou na alkohole,
- pasivita občanov riešiť veci verejné,
- vandalizmus, násilie, drogové závislosti, alkohol.

Svojím zložením ide o najrôznorodejšiu sociálnu skupinu, preto aj potreby, prístupy, formy a nástroje sociálnej pomoci vo vzťahu k tejto sociálnej skupine sú veľmi rôznorodé. K tejto sociálnej skupine zaraďujeme:

- občanov bez prístrešia,
- občanov prepustených z výkonu trestu odňatia slobody a ústavu na výkon väzby,
- dlhodobo nezamestnaných občanov,
- občanov spoločensky neprispôsobivých,
- závislých občanov,
- rómsku komunitu.

Vzhľadom k rôznorodosti skupiny a neexistencii štatistických údajov v požadovanej štruktúre a skladbe je možné počet skupín a zvlášť v niektorých jej kategórii len odhadnúť. Ide o kategóriu, ktorá si z tejto cieľovej skupiny potenciálnych klientov vyžaduje osobitnú pozornosť, analýzu a prístup. Táto skupina ľudí patrí medzi najviac ohrozené sociálnou exklúziou. Ich sociálna situácia už dlhodobo determinuje vysoká miera nezamestnanosti, najmä dlhodobej, závislosť na dávkach sociálneho systému, nízka úroveň vzdelania a bývania, nezodpovedný prístup k životu a požívanie návykových látok vo zvýšenej miere. Treba podotknúť, že dlhodobé sociálne dávky a príspevky udržiavajú ľudí v pasivite, nevlývajú na ľudí motivačne, aby zmenili svoju sociálnu a životnú situáciu.

Obec v rámci svojich finančných možností podporuje ich začlenenie do spoločnosti. Ak vezmeme prevenciu ako celok od sekundárnej po primárnu, ako predchádzanie vzniku nežiaducich spoločenských situácií včasným odstraňovaním ich príčin, tak zameranie sociálnej prevencie by malo byť najvyšším princípom predchádzania patologických javov a krízovým situáciám rodinách.

Je potrebné zvážiť možnosť vytvorenia osobitného príjemcu dávky v hmotnej núdzi, aby sa dávky sociálneho systému využívali na ten účel, na ktorý sú poskytované štátom. Vyhládavanie, nápravné a rehabilitačné postupy na dosiahnutie pozitívnej zmeny spadajú pod kompetencie samosprávy, aby mohli v súčasnosti s rodinou zabezpečiť základné životné podmienky. Na to ale v samospráve často nie je dostatok vzdelaných a odborne fundovaných sociálnych pracovníkov a problém je aj v nízkej výkonnosti ekonomiky, ktorá nedokáže zabezpečiť dostatok finančných prostriedkov na sociálnu prevenciu.

1.4 ANALÝZA STAVU POSKYTOVANÝCH SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

Pri spracovaní analýzy vychádzame z manuálu, ktorý vypracoval kolektív autorov Socioklubu: "Metodika socio-demografickej analýzy vybavenosti územných celkov službami sociálnej starostlivosti /Obce, města, regiony a sociální služby, Praha, 1977/

Zvolená metóda analýzy umožňuje porovnať predpokladanú potrebu sociálnych služieb s existujúcimi službami pre identifikované skupiny občanov a určiť:

- Dostupnosť / nedostupnosť jednotlivých druhov a typov sociálnych služieb,
- proporcionálnosť/vyváženosť rozloženia sociálnych služieb.

Sociálna infraštruktúra je určená na uspokojovanie potrieb obyvateľstva. Jej rozmiestňovanie je spojené so štruktúrou osídlenia, ako aj veľkosťou obce. Zameranie a koncentrácia zariadení sociálnej infraštruktúry je priamo spojená s potrebou racionalizovať dostupnosť k nej, stanoviť ich optimálnu kapacitu vo vzťahu k dopytu. Zmenou spoločensko-ekonomického systému došlo k prerozdeleniu zdrojov a financovania sociálnej infraštruktúry medzi štátnou správou, miestnou a regionálnou samosprávou a súkromným sektorom.

Obec Šarišské Dravce zriadila denný stacionár, ktorý od 9. januára 2017 zabezpečuje sociálnu službu počas pracovného dňa na určitý čas fyzickým osobám, ktoré sú odkázané na pomoc inej FO a osobám, ktoré dovŕšili dôchodkový vek. Od júna 2018 prevádzkuje obec denné centrum, v ktorom sa rovnako na určitý čas počas dňa poskytuje sociálne služby pre FO, ktoré dovŕšili dôchodkový vek, sú ŤZP alebo majú nepriaznivý zdravotný stav. Sociálne služby pre túto sociálnu skupinu v súčasnosti zabezpečuje aj rodina s využitím ďalších systémov sociálneho zabezpečenia a pomoci cez dávky. Koordináciu sociálnej služby v obci, čiže posúdenie problému fyzickej osoby, rodiny alebo komunity, poskytnutie základných informácií o možnostiach riešenia problému a podľa potreby aj odporúčanie a sprostredkovanie ďalšej odbornej pomoci vykonáva sociálna pracovníčka cez Spoločnú úradovňu v Lipanoch.

V poslednej dobe badať ťažkosti s umiestnením odkázaných osôb v zariadeniach. Je nevyhnutné vytvorenie sociálneho zariadenia pre potreby obce v spolupráci s VÚC, regionálnym združením obcí, alebo s tretím sektorom, nakoľko za niekoľko rokov kvôli prestarnutiu

obyvateľstva vznikne problém so sociálnymi službami v danej forme v obci. Obec participuje na zabezpečovaní stravovania a dovoze stravy najmä pre seniorov. Stravovanie pre túto skupinu obyvateľov je zabezpečené.

Obec poskytuje najmä tieto sociálne služby:

- zabezpečenie opatrovateľskej služby,
- poskytnutie sociálnej služby v dennom stacionári,
- zabezpečenie stravovania odkázaným,
- dohľad nad nesvojprávnymi občanmi (spolupráca s okresným súdom),
- funkcia osobitného príjemcu sociálnych dávok,
- stretnutia jubilujúcich starších občanov (70 r., 75 r. 80 r. , a viac),
- stretnutia všetkých dôchodcov v obci,
- pomoc v krízových situáciách (živelná pohroma, rodinná tragédia),
- poskytovanie finančnej podpory odkázaným.

1.5 ANALÝZA POŽIADAVIEK PRIJÍMATEĽOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

Obec Šarišské Dravce v budúcnosti nepočíta s nárastom počtu obyvateľov najmä v kategórii predproduktívneho a produktívneho veku. Je potrebné počítať aj s celoslovenskou tendenciou starnutia populácie a čoraz väčšími požiadavkami na sociálne služby, najmä pre občanov v poproduktívnom veku. Štatistické údaje nám ukazujú postupný nárast obyvateľstva v poproduktívnom veku a stagnáciu počtu detí.

Základné sociálne služby podľa potrieb obyvateľov obce sú zabezpečené. Podľa prieskumu potrieb a požiadaviek s ohľadom na budúce potreby by bolo vhodné sa orientovať na:

- rozšírenie formy sociálnych služieb podľa konkrétnych požiadaviek na zabezpečenie poskytovania sociálnej služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu:
 - a) ťažkého zdravotného postihnutia,
 - b) nepriaznivého zdravotného stavu,
 - c) dovŕšenia dôchodkového veku;
- rozšírenie bytovej výstavby – podpora opráv existujúcich obydľí, nárast obyvateľstva, zastaveniu nárastu indexu starnutia;
- vyriešenie bezbariérovosti v obci;
- zabezpečenie poskytovania sociálnej služby v zariadení;
- zabezpečenie možnosti stravovania odkázaných osôb;
- zabezpečenie dohľadu nad nesvojprávnymi občanmi;
- zabezpečeniu funkcie osobitného príjemcu sociálnych dávok.

1.6 SWOT ANALÝZA V SOCIÁLNEJ OBLASTI

Silné stránky:

- právo na poskytnutie sociálnych služieb je zaručené rovnako všetkým občanom,
- záujem komunity obce a jej oficiálnych zložiek o rozvoj sociálnej oblasti,

- vlastná legislatívna činnosť samosprávnych orgánov umožňujúca úpravu,
- v niektorých oblastiach sociálnych služieb podľa špecifických potrieb a podmienok komunity,
- pokoj vidieckeho prostredia,
- existencia pedagogického dozoru,
- dobrá spolupráca obecného úradu so školou,
- existencia infraštruktúry na voľnočasové aktivity,
- existencia zdravotnej infraštruktúry,
- existencia miestnej organizácie seniorov,
- udržiavané staré zvyky a tradície obce,
- relatívne priaznivý index starnutia,
- nízka nezamestnanosť.

Slabé stránky:

- nedostatočne zabezpečená kontinuita sociálnej a zdravotnej starostlivosti,
- pri dlhodobej odkázanosti na pomoc inej osoby,
- nepostačujúci počet kvalifikovaných zamestnancov, ktorí zabezpečujú poskytovanie sociálnych služieb,
- nedostatočná podpora tvorby pracovných miest pre uchádzačov o zamestnanie v oblasti sociálnych služieb,
- migrácia kvalifikovanej pracovnej sily za prácou do zahraničia,
- nepriaznivý demografický vývoj – postupný nárast indexu starnutia,
- nedostatok finančných prostriedkov na rozširovanie rozsahu a druhu sociálnych služieb,
- migrácia mladej generácie,
- nie je vyriešená bezbariérovosť v obci,
- chýba miestna organizácia zdravotne postihnutých.

Príležitosti:

- zvyšovanie zodpovednosti obce za riešenie lokálnych problémov,
- ciele opatrení podľa miestnych potrieb,
- rozvoj svojpomocného riešenia miestnych problémov,
- rozširovanie spolupráce samosprávy a regionálnych združení obcí,
- práca s verejnosťou za účelom zvyšovania zodpovednosti a aktívnej účasti.

Pri riešení životných situácií:

- podpora a rozvoj dobrovoľníctva,
- vzdelanie a rekvalifikácie dospelých občanov použiteľných pre trh práce,
- preventívne programy pre občanov so závislosťami.

Ohrozenia:

- z dôvodu zvyšovania nákladovosti služieb riziko zvyšovania úhrad a riziko znižovania kvality,
- možný odliv kvalifikovaných odborníkov zo sociálnej sféry do iných odvetví,
- nefunkčnosť systému sociálnych služieb z dôvodu nedostatočného realizovania kompetencií,
- nárast počtu sociálnych kategórií občanov vyžadujúcich sociálne služby,

- nedostatok finančných prostriedkov na samosprávnej úrovni na výkon kompetencií obce, v tom aj na zabezpečenie sociálnych služieb,
- postoje a predsudky zo strany zamestnávateľov pri poskytovaní pracovných príležitostí znevýhodneným sociálnym skupinám komunity,
- nízke príjmy seniorov im neumožnia platiť za služby,
- neisté finančné zabezpečenie už prebiehajúcich aktivít,
- hospodárska kríza,
- zvyšovanie segregácie a chudoby.

Z vyhodnotenia pôsobiacich faktorov je zrejmé, že existuje nerovnováha v pomere rozsahu silných stránok k prvkom a javom, ktoré pôsobia ako slabé stánky. Počet a hlavne pôsobenie slabých stránok je v prevahe nad silnými. Z uvedeného vyplýva, že v prípade, ak by tento stav v spoločnosti pretrvával a neriešil by sa, mohli by nastať negatívne javy ako:

- vznik a narastanie sociálneho napätia v komunite obce,
- pokles súčasnej úrovne už poskytovaných sociálnych služieb,
- pokles alebo strata dôvery v oficiálne orgány obce a ich schopnosť riešiť problémy v sociálnej oblasti.

2. CIELE A PRIORITY ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

2.1 ROZVOJ AMBULANTNÝCH A POBYTOVÝCH SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

Národné priority rozvoja sociálnych služieb sa orientujú na tieto základné oblasti:

- a) podpora zotrvania klienta v prirodzenom prostredí rozvojom terénnych sociálnych služieb,
- b) rozvoj ambulantných sociálnych služieb a pobytových sociálnych služieb v zariadení s denným a týždenným pobytom.
- c) zvýšenie kvality a humanizácia poskytovaných sociálnych služieb prostredníctvom rekonštrukcie, rozširovania, modernizácie a budovania zariadení sociálnych služieb
- d) vzdelávanie zamestnancov v oblasti sociálnych služieb

Obec Šarišské Dravce sa snaží naplňovať tieto priority nasledovne:

- a) zabezpečovať podporu opatrovateľskej služby u občanov, ktorí sú na tento druh sociálnej služby odkázaní so zreteľom na ich zotrvanie v domácom prostredí,
- b) v prípade potreby zabezpečiť poskytovanie sociálnej služby v zariadení,
- c) spolupracovať s najbližšími zariadeniami akreditovanými PSK,
- d) rozšíriť možnosť poskytovania stravovania starších a odkázaných osôb,
- e) pre FO, ktoré sú odkázané na pomoc inej FO a pre osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek zabezpečovať na určitý čas počas dňa sociálnu službu v dennom stacionári,
- f) pre FO, ktoré dovŕšili dôchodkový vek, sú ŤZP alebo majú nepriaznivý zdravotný stav zabezpečovať na určitý čas počas dňa sociálnu službu v dennom centre,
- g) realizovať voľnočasové aktivity pre seniorov a občanov s ŤZP – vytvorenie oddychových zón v obci, organizovanie spoločných výletov, poznávacích zájazdov, divadelných predstavení,
- h) vytvorenia osobitného príjemcu dávky v hmotnej núdzi, aby sa dávky sociálneho systému využívali na ten účel, na ktorý sú poskytované štátom,
- i) aktivitami podporiť spoločensky neprispôsobivých obyvateľov na začlenenia do spoločenského života v obci,
- j) vyriešiť bezbariérovosť v obci,
- k) vybudovanie cyklotrasy v obci,
- l) novelizovať VZN a zásady finančnej podpory v oblasti sociálnych služieb,
- m) zabezpečiť v obci bývanie v nájomných bytoch s bežným štandardom pre mladé rodiny s deťmi, omladenie obce.

Na dosiahnutie tohto cieľa využívať koordinovaný postup všetkých poskytovateľov sociálnych služieb v obci, s efektívnym využitím ich súčasných personálnych a finančných kapacít a so zameraním sa na získanie všetkých dostupných finančných zdrojov, vrátane prehodnotenia priorít obecného rozpočtu smerom k navýšeniu v oblasti sociálnych služieb.

2.3 ČASOVÝ PLÁN REALIZÁCIE KONCEPCIE ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

Komunitný plán sociálnych služieb obce Šarišské Dravce úzko participuje na PHSR obce Šarišské Dravce. Čiastkovým cieľom je vytvoriť podmienky pre skvalitnenie spoločenského života v obci.

Nakoľko finančné možnosti obce v súčasnom rozpočte sú ohraničené, je potrebné túto požiadavku zahrnúť do rozpočtu na roky 2018 – 2024 (podľa komunitného plánu na roky 2018 - 2024). Určite nie je v možnostiach obce realizovať tento zámer len z vlastných zdrojov. Zámerom môže byť vypracovaný projekt s využitím viaczdrojového financovania. Na jednotlivé priority rozvoja sociálnych služieb stanoví Obecné zastupiteľstvo obce Šarišské Dravce zodpovedné osoby a časový horizont realizácie.

2.3 SPÔSOB VYHODNOCOVANIA KONCEPCIE ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

Významnú úlohu v procese komunitného plánovania zohrávajú najmä miestni obyvatelia. Od nich sa očakáva, že vyjadria svoje požiadavky vo sfére poskytovania sociálnych služieb, a teda aj komunitného plánovania. Tento plán budú priebežne monitorovať, zodpovedne posudzovať a vytvárať aj jeho finančné zabezpečenie.

Účasť na komunitnom plánovaní:

- a) písomné návrhy občanov - preberá poverený pracovník za sociálnu oblasť,
- b) ústne návrhy občanov - na obecnom úrade sa vyhotoví úradný záznam o predložennom návrhu, ktorý predkladateľ potvrdí svojim podpisom,
- c) účasť obyvateľov obce na verejnom zhromaždení.

Komunitný plán možno meniť:

- ak sa zmenia priority,
- získanie finančných prostriedkov na konkrétne potreby,
- nové návrhy na poskytovanie sociálnych služieb.

Časový horizont vyhodnocovania komunitného plánu:

Obecné zastupiteľstvo obce Šarišské Dravce minimálne 1x ročne prerokuje Správu o sociálnej situácii v obci a podľa zistených skutočností bude aplikovať zistené požiadavky a návrhy do komunitného plánu obce.

ZÁVER

Sociálna služba je činnosť poskytovaná ľuďom v nepriaznivej sociálnej situácii, podpora pri sociálnom začleňovaní a ochrane pred sociálnym vylúčením s cieľom umožniť im zapojenie do bežného života v spoločnosti. Práve komunitné plánovanie by malo dať odpoveď na otázky ohľadom potrebných služieb v našej komunite, ako majú byť lokalizované, aké ľudské a finančné zdroje máme k dispozícii. Určite je prínosom prístup štátu, že vytvára legislatívny rámec na presun kompetencií v danej oblasti. Zároveň je potrebné upozorniť na nedostatočné finančné krytie daného zámeru zo strany štátu. Obec preto musí využívať aj iné zdroje financovania.

Je na samospráve, ako zabezpečí svoje poslanie vytvoriť pre občanov miesto pre dôstojný a plnohodnotný život. Slúži ku cti obyvateľom obce, že sa snažia plniť vytýčené ciele. Predsudky medzi obyvateľmi v obci nie sú také priepastné ako to poznáme v iných obciach. Už len preto si zaslúžia pozornosť a podporu štátnych orgánov na zlepšenie životných podmienok tunajších ľudí.

Šarišské Dravce, jún 2018

Tento dokument bol prerokovaný a schválený na zasadnutí Obecného zastupiteľstva obce Šarišské Dravce dňa 25.06.2018 uznesením č. 050/2018.

Ing. Jozef BUJŇÁK, v. r.
starosta obce